

Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна
Навчально-науковий інститут «Українська інженерно-педагогічна академія»

СУЧАСНІ КОНЦЕПЦІЇ СТАЛОГО РОЗВИТКУ ЕНЕРГЕТИКИ

Практичне заняття 1-3

Поняття глобалістики та її основні напрямки

Відповідальний лектор:

доктор технічних наук, професор

кафедри «Електротехніка та електроенергетика»,

СЕРЕДА Олександр Григорійович

Термін «глобалістика» увійшов у науковий обіг у 60-70 роках минулого століття, коли вийшли друком перші доповіді Римського клубу. В Україні глобалістика почала розвиватися у 80-і роки, з початком періоду перебудови і переходу до пріоритету загальнолюдських цінностей. Тоді ж сформувалося і саме поняття про об'єкт дослідження глобалістики – глобальні проблеми. Слово «глобалістика» етимологічно походить від латинського *globus* – куля.

У науці немає однозначності в трактуванні цього терміна. Так, під ним часто розуміють науку про глобалізм, антиглобалізм, глобалізацію та антиглобалістську боротьбу. Під терміном «глобалістика» матимемо на увазі галузь знань, що стосуються проблем планетарного масштабу, тобто проблем властивих планеті Земля.

На сьогодні можна виділити наступні п'ять напрямків глобалістики:

1. Технократична глобалістика. Прихильники цього напрямку виходять з того, що оскільки науково-технічний прогрес є головною причиною загострення глобальних проблем, то розв'язання цих проблем можливе лише шляхом подальшого вдосконалення техніки.

2. Постіндустріальна глобалістика. Представники цього напрямку вважають причинами глобальних проблем зміни, що відбуваються в політичній, соціальній та економічній структурах суспільства, викликані переходом від індустріального до постіндустріального суспільства. З виникненням глобального постіндустріального суспільства, глобальні проблеми будуть розв'язані.

3. Еколого-популістська глобалістика. Прихильники цього напрямку бачать джерело загострення у взаємодії природи і суспільства. На їхню думку, для рішення, необхідно звести воедино новітні досягнення природничих наук і використати їх під час прийняття політичних рішень, що у кінцевому підсумку, дозволить усунути антропогенні наслідки технічного прогресу. Ключ до розв'язання полягає в «альтернативному світогляді», так званому «третьому шляху».

4. Екзистенціально-культурна глобалістика. Для представників цього напрямку характерний більш широкий погляд на генезис. У якості основної причини загострення можна назвати дегуманізацію культури. Рішення сучасної кризи бачиться в поверненні справжнього гуманізму, де людина буде нести відповідальність за своє буття.

5. Еволюційно-детерміністська глобалістика. Представники цього напрямку вважають, що феномен техніки має онтологічний статус, тобто технічний прогрес – це частина еволюції природи. Людство повинно лише правильно налаштуватися на цей еволюційний процес, а «мудрість» природи сама розв'яже кризу, що виникла.

На сьогодні прийнято виділяти три етапи становлення глобалістики. До того ж необхідно враховувати специфіку глобалістики, адже глобалістика – це не просто наука, тобто система теоретичного знання, а певне знання, що відбиває соціоприродні процеси, які відбуваються на планеті. Тому етапи становлення глобалістики – це одночасно і глобальні етапи еволюції людства.

Перший етап (60-і рр. XX ст.) У цей період масштаби виробництва досягли небувалого обсягу і стали загрожувати можливостям природи компенсувати їх вплив. На цьому етапі виник і так званий Римський клуб (1968), який і поклав початок глобальної проблематики світового розвитку.

Другий етап (від сер. 70-х до сер. 80-х рр.) – характеризується посиленою реконструкцією економіки, викликаний похмурими прогнозами доповідей Римському клубу, вибухнувши нафтовою кризою, загостренням економічних протиріч між країнами, що розвиваються і промислово розвинутими країнами.

Третій етап розвитку глобалістики припадає на другу половину 80-х рр. XX ст. Специфіка цього етапу полягає в динаміці предмета дослідження. Самі глобальні проблеми відійшли на другий план внаслідок історичних змін у політичній карті світу. На першому та другому етапах фактично існували дві глобалістики – західна та східна, два методологічних підходи – надкласовий та класовий. На третьому етапі домінує об'єктивний науковий підхід.

ЗАВДАННЯ:

1. Охарактеризуйте головні ознаки глобальних проблем:

1. _____
2. _____
3. _____
-

2. Наповніть п'ять згаданих напрямків глобалістики більшим змістом.

1. _____
2. _____
3. _____
4. _____
5. _____

3. Групи глобальних проблем. Заповнити схему.

4. Тести.

1. *Процес, в ході якого зростають взаємовплив та взаємозалежність народів і держав – це:*

- а) глобалізація; б) інтеграція;
- в) децентралізація; г) взаєморозуміння.

2. *Хто із зазначених науковців вивчав проблему глобалізації?*

- а) В. Г. Акопян; б) А. Л. Романович;
- в) В. Н. Бурков; г) В. К. Левашов.

3. *Ігнорування економічною і культурно-історичною специфікою розвитку різних країн належить до:*

- а) песимістичних наслідків глобалізації; б) негативних наслідків глобалізації;
- в) позитивних наслідків глобалізації; г) взагалі не відноситься до глобалізації.

4. *Формулювання поняття, запропоноване експертами Світового банку, трактує сталий розвиток як:*

- а) управління сукупним капіталом товариства в інтересах збереження та примноження людських можливостей;
- б) загальна концепція стосовно необхідності встановлення балансу між задоволенням сучасних потреб людства й захистом інтересів майбутніх поколінь;
- в) керований розвиток; г) некерований розвиток.

